

*Sunday
Times*
bestseleris

TRYS TIESOS APIE ELBĘ

TYTO ALBA

Linksma, švelni ir drauge graudi istorija apie draugystę ir mylimus žmones,
kurių pėdsakai lieka mūsų gyvenime amžinai. --- *BookPage*

Stipru ir gilū. --- *Guardian*

Joanna Cannon

Joanna Cannon

**TRYS TIESOS
APIE ELSE**

R O M A N A S

Iš anglų kalbos vertė
Viktorija Uzėlaitė

VILNIUS 2019

Joanna CANNON
THREE THINGS
ABOUT ELSIE
The Borough Press,
London, 2018

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama ši kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Three Things About Elsie
Copyright © 2018 by Joanna Cannon
© Viktorija Uzėlaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2019
© „Tyto alba“, 2019

ISBN 978-609-466-407-6

16:48

– Flo, kodėl parkritote? – paklaus jie manęs. – Apsisuko galva? Ar buvote su akiniais? Už ko nors užkliuvote?

Šnekėdami jie darbuosis. Ant žasto uždės manžetę, pirštą suspaus plastikiniu spaustuku, išpainios savo aparatų laidus. Kas nors pašvies man į akis, kas nors surinks visas mano tabletes ir susikraus jas į krepšį.

– Ar dabar svaigsta galva? Galėtumėte nusišypsoti? Ar galite paspausti man ranką?

Jie išneš mane iš svetainės, bus sunku, nes kambarys ankštas man vienai, ką jau kalbėti apie du uniformuotus vyriškius. Paguldys į greitosios pagalbos mašinos skaisčiai baltą patalų pasaulį, aš mirksėsiu, raukysiuosi ir mėginsiu įsidėmėti jų veidus.

– Viskas gerai, Flo, – sakys jie. – Viskas bus gerai.

Nors jie manęs net nepažįsta. Nors aš jiems neleidau vadinti manęs Flo. Nors vienintelis žmogus, kuriam galima šitaip į mane kreiptis, yra Elsė.

Mums lekiant gatvėmis po besisukančiais mėlynai šviečiančiais švyturėliais vienas jų sėdės šalia manęs. Šviesa šmėsčios jo veidu, jis retsykiais šyptelės man, tamsoje jo ranka suras manąją.

Kai nusigausime į ligoninę, jie nudardins mane per priimamąjį, pro raudonas dvivėres duris pas žmones, kurie susiduria su tais pačiais klausimais ir tokiomis pat ryškiomis šviesomis, šie nusistums mane blausiais koridoriais ir prijungs prie aparatūros. Man riedant pro šalį, mergina prie stalo kilstelės galvą, o paskui nusigręš, nes aš esu tik dar vienas senas žmogus vežimėlyje, įvyniotas į antklodes, bandantis kabintis į gyvenimą.

Jie suras man palatą ir seselę švelniomis rankomis. Ji judės labai lėtai, bet viską atliks akimirksniu. Seselė švelniomis rankomis bus pirmas žmogus, kuris klausysis akimis. Lova bus šilta, patalai išlyginti, nebijosiu net tada, kai užges šviesos.

Visa tai, ką pasakoju, dar neįvykę. Netikra. Šią akimirką tąsai svetainėje ant grindų ir laukiu, kol būsiu surasta. Kol kas nors pastebės, kad manęs nėra.

Prieš jiems atvykstant dar turiu laiko sugalvoti, ką sakysiu. Prisiminti viską nuo pat pradžių ir paversti tai jiems suprantama medžiaga. Priimtina medžiaga. Turbūt manote, kad tylą padeda, bet taip nėra. Girdžiu tik savo pačios alsavimą – į vidų, o paskui laukan besiveržiantį orą. Kai jau atrodo, kad sudėliojau kokią nors mintį, ji išsprūsta ir vėl turiu pradėti iš pradžių.

„Florense, mėgink susikaupti, – vis kartoja Elsė. – Sutelk dėmesį kaskart į vieną žodį.“

Bet Elsės šalia nėra, taigi turiu viena pati griozti žodžius, kad tarp jų surasčiau ramią kertelę. Visi turi paslapčių, apie kurias niekada nekalba. Visi turi žodžių, kuriuos laikosi sau. Svarbiausia, ką darai su savo paslaptimi. Tampaisi ją visą amžinybę lyg sunkų lagaminą ar randi žmogų, kuriam gali ją atskleisti? Pasižadėjau saugoti savo paslaptį. Niekam nieko nesakyti. Tačiau gulėdama ir laukdama, kol mane suras, imu nerimauti, kad net neturėsiu pasirinkimo. Ko gero, paskutinio mano skyriaus žodžiai bus ištarti kreminės spalvos užmaršties kambaryje ir

niekas niekada jų neišgirs. Juk nežinai, koks bus paskutinis puslapis, kol jo neatverti.

Kažin ar jau priėjau istorijos pabaigą?

Kažin ar jau neatsivėrė man amžinybė?

Florensė

Viskas prasidėjo prieš mėnesį. Penktadienio rytą. Dairiausi po kambarį sukdama galvą, kur nukišau savo žurnalą su televizijos programa, ir tada kai ką pastebėjau.

Jis žiūrėjo ne į tą pusę. Dramblys ant židinio. Visada būna atgręžtas į langą, nes skaičiau, kad tai neša laimę. Žinau, kad taip nėra. Tai tas pats, kas tris kartus pabelsti į medį ar nusišpauti per petį. Jei nesilaikai taisyklių, nori nenori jautiesi nejaukiai. Būčiau apkaltinusi kurią nors tvarkytoją, bet joms išėjus visada nušluostau dulkes. Dažniausiai to reikia, be to, greičiau bėga laikas. Taigi iškart būčiau pastebėjusi netvarką. Aš viską pastebiu.

– Ar ką nors pastebėjote?

Panelė Ambroz atėjo pasikalbėti kaip ir kiekvieną savaitę. Ji nerimastinga. Dvelkia plaukų laku. Turi pusbrolių Trūre. Nusprendžiau ją išmėginti. Ji apsižvalgė, bet buvo aišku kaip dieną, kad jos dėmesys klaidžioja kitur.

– Atidžiai žiūrėkit! – paraginau. – Susikaupkit.

Ji nusivyniojo šaliką.

– Žiūriu, – tarė. – Žiūriu.

Laukiau.

– Dramblys. Dramblys ant židinio, – parodžiau pirštu. – Jis žiūri į televizorių. Nors visada būna atgręžtas į langą. Apsisuko.

Ji paklausė, ar man patinka permainos. Permainos! Vėl be-džiau pirštu į dramblį ir sušukau:

– Aš to nedariau!

Ji manęs nesiklausė. Niekada nesiklauso.

– Ko gero, kuri nors valytoja pajudino, – pasakė.

– To negalėjo būti. Kai vakar vakareėjau miegoti, jis žiūrėjo ten, kur reikia. Kai šįryt atsikėliau, buvo apgręžtas.

– Florense, negi ir vėl valėte dulkes? Valyti dulkes – mūsų darbas.

Nusigręžiau į radiatorių, kad nereikėtų žiūrėti jai į akis.

– Nė į galvą neateitų, – sumurmėjau.

Ji įsitaisė krėse prie židinio ir tyliai atsiduso.

– Gal jis buvo nukritęs?

– Ir pats užlipo?

– Mes juk ne viską prisimename, ar ne? Kai ką atliekame negalvodami, nejučia. Tikriausiai jį pastatėte kitaip.

Priėjau prie židinio ir atsukau dramblį į langą. Visą tą laiką nenuleidau nuo jo akių.

– Florense, čia tik suvenyras. Nieko bloga nenutiko. Gal už-kaisti virdulį?

Jai kuičiantis virtuvėje ir ieškant imbierinių sausainių, tyri-nėjau dramblį.

– Jie sandėliuke, ant viršutinės lentynos! – šuktelėjau. – Tikrai pamatysit.

Panelė Ambroz grįžo nešina padėklu.

– Tiesą sakant, jie buvo ant apatinės lentynos. Mes ne vi-sada suvokiam, ką darom, ar ne?

Spoksojau į jos megztinį. Jo apačia buvo apsiūta visų įma-nomų spalvų bumbuliukais.

– Ne, – atsakiau. – Ko gero, ne.

Panelė Ambroz prisėdo ant krėslo krašteliu. Ji mėgo spalvingus drabužius, de ja, visiškai nederančius prie veido. Kartą mudvi su Elbe spēliojome, kiek metų jai galėtų būti. Elbe tvirtino, kad dar nėra keturiasdešimties, o aš maniau, kad gerokai daugiau. Ji atrodė kaip nuolat neišsimieganti moteris – ryškiai besidažanti lūpas ir trykštanti entuziazmu, kad tik niekas nesužinotų tiesos. Vėl įsispitrėjau į radiatorių, nes panelė Ambroz geba akyse įžvelgti tai, ko niekas kitas neįmato.

– Kaip sekasi, Florense?

Radiatoriuje buvo dvidešimt penki grioveliai.

– Dėkui, gerai.

– Kuo šią savaitę užsiėmėte?

Jūs labai sunku suskaičiuoti, nes ilgai žiūrint akyse ima mirgėti.

– Turėjau daug darbo.

– Dienos kambaryje jūsų beveik nematėme. Ten vyksta daugybė veiklų. Ar vakar nenorėjote gaminti atvirukų?

Turiu pilną stalčių tų atvirukų. Galėčiau dabar pat pustužinį žmonių pasveikinti su nuostabios dukrelės gimimu.

– Gal kitą savaitę, – tariau.

Girdėjau, kaip panelė Ambroz giliai atsiduso. Supratau patekusi į bėdą, nes ji tai daro tik tada, kai reikia daugiau deguonies ginčams ar panašiai.

– Florense, – kreipėsi ji.

Neatsiliečiau.

– Florense, aš tik noriu įsitikinti, kad „Vyšnių sode“ jaučiatės laiminga.

Panelė Ambroz buvo iš tų, kurie sakinio gale visada pakeilia balsą. Tarsi pasaulis jiems atrodytų toks miglotas, kad reikėtų nuolat apie jį klausinėti. Pažvelgiau pro langą. Vien plytos ir be-

tonas, tiesios linijos ir aštrūs kampai, mažyčiai langeliai į mažus gyvenimus. Jokių horizontų. Niekada nepagalvojau, kad kartu su kitais dalykais neteksiu ir horizonto. Tik pasenęs suvoki, kad visur, kur tik pasisuki, prieš tave veriasi netekčių kraštovaizdžiai.

– Galbūt reikėtų pasvarstyti, ar „Vyšnių sodas“ jums tinkamiausia vieta, – tarė ji. – Gal kur nors kitur būtų geriau?

Atsigręžiau į ją.

– Negalit išsiųsti manęs į „Žaliąjį krantą“.

– „Žaliajame krante“ kur kas daugiau darbuotojų, – panelė Ambroz pakreipė galvą. Tarsi palengvindamos jos užduotį kakle įsirėžė raukšlėlės. – Jūs ten gautumėte daug daugiau išskirtinio dėmesio.

– Man nereikia išskirtinio dėmesio. Man nereikia jokio dėmesio. Noriu, kad paliktumėte mane ramybėje.

– Florense, senatvėje mes nebepajėgiame spręsti, kas mums geriausia. Visiems taip nutinka. „Žaliajame krante“ jums turėtų būti gera. Gal net smagu.

– Anoks smagumas, kai niekas tavęs negirdi, – burbtelėjau radiatoriumi.

– Atsiprašau?

– Niekur iš čia neisiu. Nepriversit.

Panelė Ambroz jau ketino kažką sakyti, bet nutylėjo.

– Gal paieškokime kompromiso? Pažiūrėkime, kaip klostysis reikalai... tarkime, kitą mėnesį? O tada dar kartą pasvarstysime.

– Mėnesį?

– Kad gerai įvertintume padėtį. Mes visi. Tebūnie tai bandomasis laikotarpis.

– Bandomasis laikotarpis? Ar aš kuo nors nusikaltau?

– Florense, tai tik toks posakis.

Panelės Ambroz batai ant kilimo išbeldė trumpą kreminę melodiją.

Ambroz reikšmingai nutilo, kaip mėgsta daryti darbuotojai, vildamiesi, kad tylą kuo nors užpildysi, o jie paskui galės į tą ką nors suleisti dantis. Bet aš buvau nekvaila.

– Rytoj popiet rodys filmą „Vėjo nublokšti“, – galiausiai pasakė ji, matydama, kad tylą neduos naudos.

– Mačiau, – atsakiau.

– Visas pasaulis matė. Nesvarbu.

– Niekada nebuvau Klarko Geiblo gerbėja.

Stebeilydama į radiatorių išgirdau, kaip panelė Ambroz palinko į priekį.

– Florense, negalite čia pasilaidoti. Prisimenat, bandomasis meniu? Turit man padėti.

Knietėjo atšauti: „Kodėl turėčiau kam nors padėti?“, bet susilaikiau. Visą dėmesį sutelkiau į radiatorių ir nesidairiau, kol išgirdau užsidarant laukujes duris.

– Ar žinojot, kad Klarkui Geiblui smirdėjo iš burnos? – šūktelėjau. – Skaičiau žurnale.

Apie Elbę turėtumėte žinoti tris tiesas. Pirma, ji geriausia mano draugė.

Žmonės meta ir keičia bičiulius, nelygu nuotaika ir aplinkybės, bet mudvi su Elbe visada buvome ir būsime artimos. Juk tam ir yra geras draugas, ar ne? Kad visada būtų šalia. Nesiginčiju, per visus tuos metus buvome apsipykusios, juk mudvi tikros priešybės. Skiriamės netgi išvaizda. Elbė žema, aš aukšta. Elbė smulkutė, o mano pėdos didžiulės. Trisdešimt devinto dydžio. Visiems apie tai pranešu. Elbė sako, kad kai pėdos per didelės, belieka jomis girtis.

Mudvi su Elbe beveik visą laiką kartu. Netgi nusprendėme kartu valgyti, kad darbuotojams būtų lengviau. Smagu šalia tu-

rėti draugę, nes peilio ir šakutės dzingsėjimas į vienišą lėkštę yra bene slogiausias garsas pasaulyje.

Tą dieną, kai panelė Ambroz pateikė man ultimatumą, mu-
dvi su Else sėdėjome pas mane prie lango ir pietavome.

– Ji vis nesirodo, – tariau.

Žinojau, kad ji mane girdi, ta moteriškė rausva uniforma. Ji per metrą nuo manęs vežimėlyje dėliojo maistą, o aš net ir blogiausią dieną kalbu itin raiškiai. Elsė sako, kad šaukiu, bet tai netiesa. Aš tik noriu būti suprasta. Dėl visa ko netgi pastuk-
senau į stiklinę.

– Dvyliktas numeris! – stuktelėjau. – Kažkodėl nerodo
akių. Nors gyvena čia jau kelias dienas – mačiau užsidedant ir
užgęstant šviesas.

Moteris, vilkinti rausva uniforma, prikrėtė į lėkštę troškintų
pupelių. Nė nemirktelėjo.

Elsė pakėlė galvą.

– Flo, nerėkauk! – subarė.

– Aš nerėkauju, – atsakiau. – Tik dėstau mintis. Mažai ką
begaliu nuveikti, bet išsakyti nuomonę man niekas neuždraus.
Ir tas konteineris vis dar neišvežtas. Reikia parašyti laišką.

– Kodėl neparašai? – paklausė Elsė.

Dirstelėjau į ją ir vėl nususukau.

– Negaliu rašyti laiškų, nes man pateiktas ultimatumas.

– Ką tai reiškia?

– Panelė Ambroz man skyrė bandomąjį laikotarpį, – tariau
stiklinei.

– Kuo gi nusikaltai?

– Tai tik toks posakis, – paaiškinau.

– Panele Kleibern, konteineris netrukus bus išvežtas, – pa-
žadėjo moteris.

Pasisukau į ją.

– Negalima šitaip atsikratyti žmogumi. Kam nors reikėtų apie tai pranešti.

– Kai miršti, su tavimi daro, ką nori, – tarė Elsė. – Florense, tu jų rankose.

Kieme prie vejų buvo prikritę oranžinių ir raudonų lapų, jie vartaliojosi ant betono.

– Praėjusią savaitę dar mačiau ją. Žingsniavo takeliu su pirkininių maišu rankoje.

Moteris, vilkinti rausva uniforma, pažvelgė į mane.

– Tai turėtų šį tą reikšti, – pasakiau. – Kad aš mačiau ją. O dabar viskas, kas iš jos liko, riogso tame konteineryje.

– Reikėjo atlaisvinti butą, – tarė darbuotoja. – Kitam žmogui. Abi sužiurom į ją. Uniformuotosios veidas buvo bejausmis.

– Įdomu, kas tas žmogus, – tariau.

Moteris tylėjo.

– Ir man smalsu, – paantrino Elsė.

Moteris, vilkinti rausva uniforma, suraukė kaktą.

– Aš ką tik grįžau iš atostogų. Beje, šiuos reikalus tvarko panelė Bisel.

Pažvelgiau į Elsę ir kilstelėjau antakį, bet toji jau buvo įnikusi į žuvų piršteliu. Mano manymu, ji per lengvai pasiduoda. Moteris prie uniformos buvo prisisėgusi ženkliuką su užrašu „Aš jums padėsiu“.

– Labai padėtumėte, – tariau ženkliukui, – jei papasakotumėte, ką darbuotojai mala liežuviais.

Žodžiai minutėlę tarsį kybojo ore.

– Tik žinau, kad vyras, – atsakė ji.

– Vyras? – nusistebėjau.

– Vyras? – pakartojo Elsė.

– Jūs tuo tikra? – perklausiau.

Ji patvirtino esanti tikrą tikriausia.

Mudvi su Else susižvalgėme per stalą. „Vyšnių sode“ vyrų buvo labai mažai. Kartais pamatydavai kokį vieną stypsantį salės kampe ar klaidžiojantį po kiemą takeliais, nevedančiais niekur kitur, tik ten, iš kur išėjai. Dauguma gyventojų buvo moterys. Moterys, seniai praradusios savo sutuoktinius. Nors žodis „prarasti“ man skambėjo keistokai, tarsi jos būtų pamiršusios savo vyrus geležinkelio stoties perone.

„Kažin kiek žmonių dalyvavo laidotuvėse? – susimąščiau. – Tos moters iš dvylikto buto. Galbūt reikėjo nepatingėti ir nueiti.“

– Pastaruoju metu visi vangūs.

Elsė stipriau susisiautė raudonmedžio spalvos kardiganą. Jis jai netiko.

– Taip jau nutinka su laidotuvėmis, kai esi senas. Dauguma iš svečių sąrašo jau būna tave aplenkę.

– Ji čia buvo ne taip jau ilgai, – pasakiau.

Elsė užsistūmė peiliu ant šakutės bulvių košės.

– Kuo ji ten vardu?

– Lyg ir Brenda. Nors gal Barbara. O gal Betė?

Konteineris buvo kupinas jos – Brendos, Barbaros, o gal Betės – gyvenimo. Jos mėgstamų suvenyrų, jos išsirinktų paveikslų. Jos perskaitytų, o gal niekada nebaigtų skaityti knygų; nuotraukų, atsitrenkusių į metalą ir iškritusių iš rėmelių. Nuotraukų, kuriomis ji rūpinosi, nuo kurių šluostė dulkes. Žmonės iš tų nuotraukų, be abejo, jau buvo išėję, todėl niekas nepasiėmė daiktų. Viskas buvo mikliai sutvarkyta ir išmesta. Mažas išnykęs gyvenimas. Neliko nė vieno, galinčio pasakyti, kad jos išvis čia būta. Pasaulis sukosi toliau. Tarsi kas nors būtų įdėjęs žymeklį ir užvertęs jos gyvenimo knygą.

– Kažin kas šluostys dulkes nuo mano nuotraukos, kai aš išeisiu? – paklausiau.

Girdėjau, kaip Elsė atrėmė stalo įrankius į lėkštės briauną.

– Ką tu nori pasakyti?

Įdėmiai apžiūrėjau šaligatvį.

– Svarstau, ar ką nors nuveikiau šiame pasaulyje.

– Flo, ar tai svarbu? – paklausė ji.

Mano mintys išsiliejo šnabždesiu:

– O, taip, svarbu. Dar ir kaip svarbu.

Kai atsigrėžiau, Elbė šypsojosi.

– Kuri čia buvo? – paklausiau.

Rausvoji uniforma išėjo, palikusi mums pyragaičių su paukščių pienu ir įjungusi BBC radijo muzikinę stotį. Elbė tvirtino, kad ji vadinasi „Radio 2“, nors po kiek laiko jai įgriso mane taisyti.

– Ji turi vaikiną, jo vardas Darilas, ją kamuoja rėmuo, – tarė Elbė.

Žiūrėjome, kaip uniformuotoji lipa laiptais aukštyn į kitus butus, kaip kreminiame fone šmėkščioja rausva dėmė.

– Linkusi iš musės daryti dramblį, – pridūrė.

– Ar ji, ta išmintingoji? – paklausiau.

– Ne, – Elbė pasimaišė arbatą. – Toji šeštadieninė. Mėlyna uniforma. Mažos ausytės. Stenkis įsiminti. Tai svarbu.

– Kodėl?

– Taip reikia, Florense. Taip reikia. Ne visada būsiu šalia ir tau pasakinėsiu, todėl turi prisiminti pati.

– Aš jas visada painioju, – pasiskundžiau. – Jų labai daug.

Jų tikrai buvo labai daug. Panelės Bisel „padėjėjų kariauna“ žygiuodavo po „Vyšnių sodą“, maitindavo, maudydavo ir vedžiodavo senokus, lyg žaisdama kortomis. Vieniems gyventojams pagalbos reikėjo daugiau, kitiems mažiau. Mums su Elbe šiuo atžvilgiu pasisekė. Mes buvome stiprios, mus pamaitindavo ir pagirdydavo, o toliau rūpindavomės savimi pačios. Pa-

nelė Bisel sakydavo, kad trečiąja akimi nuolat stebi stipriuosius, tarsi turėtų kažin kiek akių, kuriomis pasirinktinai prižiūri globotinius. Nusiritęs iki trečio lygio tapdavo nepageidaujamu kitų gyvenimų žiūrovu ir tave iškraustydavo. Išsekus svetingumui dauguma gyventojų atsidurdavo „Žaliajame krante“, kuris nebuvo nei žalias, nei krantas, o tiesiog vieta, kur žmonės sunumeruotuose kambariuose laukdavo susitikimo su Dievu ir šaukdavosi praeities, tarsi praeitis galėtų grįžti ir juos išgelbėti.

– Įdomu, koks jo lygis, – tariau ir įsižiūrėjau į dvyliktą numerį. – To naujoko.

– A, mažiausiai antras, – atsakė Elsė. – Gal net trečias. Žinai, kokie tie vyrai. Ne itin atsparūs.

– Tikiuosi, ne trečias. Antraip jo niekada nepamatysim.

– Florense, kodėl tau rūpi jį pamatyti?

Elsė atsilošė ir jos megtinis susiliejo su komoda.

– Man tai padeda prastumti laiką, – paaiškinau. – Kaip BBC muzikos kanalas.

Sėdėjome pas mane prie lango, nes, pasak Elsės, vaizdas čia kur kas geresnis. Pro šalį slinko pavakarė. Kieme dažniausiai kas nors vykdavo. Neturėdama ką veikti visuomet spoksau pro langą. Tai geriausias dalykas po raikytos duonos. Daug smagiau, nei vėpsoti į televizorių. Nei sodininkai, nei šlavėjai, nei paštininkai nekreipia dėmesio į kitus. Daugybė paskirų gyvenimų, visi skuba kitapus, tik neaišku, ką ras ten nukakę. Netrukus atvažiavo mašina išsivežti konteinerio, nors vargu ar prie to prisidėjo moteris, dėjusi mums į lėkštes troškintas pupeles. Mano akyse visas žmogaus gyvenimas buvo sukrautas į sunkvežimį ir išgabentas. Ant šaligatvio neliko nė žymės, kad čia ko nors būta.

Mačiau, kaip žmogus lyg niekur nieko perėjo tą vietą, kur

stovėjo konteineris. Visi skubinosi per lietuį iš vieno taško į kitą, darbuotojai vaikščiojo po laiptines, balandžiai ant latakų skaičiavo laiką ir laukė tinkamos akimirkos perskristi kur nors kitur. Atrodė, kad tos moters indėlis į pasaulį buvo visiškai nesvarbus, visiškai nereikšmingas, ištirpęs iškart, kai tik ji išėjo.

– Florense, tu šįvakar labai sentimentali.

– Tik išsaku pastabas. Man mažai kas leidžiama, bet išsakyti pastabas dar galiu.

Įtariau, kad ji šypsosi, bet nebuvo tikra, nes stengiausi į ją nežiūrėti.

Stebėjau dvyliką butą, bet ten nevyko nieko įdomaus. Maždaug trečią valandą atėjo bloknotu nešina panelė Bisel susirūpinusiu veidu, ji užlipo bendraisiais laiptais aukštin.

– Panelė Bisel, – parodžiau ranka.

– Tikrai taip, – patvirtino Elbė.

– Elbė, ji nešasi bloknotą. Tikriausiai vertins atvykėlio lygį.

– Regis, taip, – pritarė ji.

Matavome vakarą arbatos puodukais, bet rugsėjo šviesos antpilas, sakytum, spaudė valandas ir tempė dieną iki pačių tolybių. Rugsėjis man visada atrodė keistas mėnuo. Nieko nedarai, tik lauki, kol jo pabaigoje stos šalčiai, švaistai laiką spoksodamas į dangų ir tikėdamasis patvirtinimo, kad tai vyksta. Vasaros atkarpa seniai įveikta, bet iki šalčių, apledėjusių šaligatvių ir žvarbaus žiemos rytų vėjo dar toli. Stoviniuoji pilkame it šaligatvis gyvenime, o tau virš galvos – košės spalvos dangus. Visos popietės vienodos. Apie keturias kuri nors primename, kad vakarai vis ilgėja, tada pri-tardamos palinksime viena kitai. Bendromis pastangomis suskaičiuojame, kiek dienų liko iki Kalėdų, pamurmame, kad laikas bėga labai greitai, ir taip murmedamos dar šiek tiek jo prastumiame.

Žiemos „Vyšnių sode“ darosi vis ilgesnės, o ši žiema man bus penkta. Gyvename globos namuose, bet nesame atskirti nuo pasaulio. Jis vis dar ranka pasiekiamas. Skverbiasi pas mus per laikraščius ir televiziją. Įsprūsta pro svetimų žmonių pokalbių plyšelius ir sklinda iš mobiliųjų telefonų. Tai mes paslėpti, surinkti ir patraukti iš akių. Dažnai pagalvoju, kad gal pasaulis saugosi mūsų.

– Vakarai vis ilgėja, ar ne? – paklausė Elsė.

Žiūrėjome, kaip priešais esančiuose butuose užsidega lempos. Langų eilės. Žmonių, kurių vakarai suvarva į rugsėjo prieblandą, zigzagai. Tai paros laikas, kai gali dirstelėti į įvairius gyvenimus, į kitų žmonių gyvenimo nuotrupas, kol jų pasauliai neužsidengė užuolaidomis ir nepasislėpė.

– Ten kažkas yra, – pasakiau.

Dauguma darbuotojų buvo išėję namo, panelė Bisel su savo „Mini Metro“ seniai prariedėjo sankryžą gatvės gale ir dingo aplinkkelyje. Dvyliktame bute užsižiebė lemputė. Ji mirguliavo ir aš, lyg žiūrėdama neryškų namų kino filmą, kadras po kadro regėjau, kaip per kambarį ėjo vyriškis. Man jis panėšėjo į vidutinio amžiaus vyrą, bet dėl prasto apšvietimo nebuvo tuo tikra.

Užėmė kvapą.

– Kiek dienų iki Kalėdų? – paklausė Elsė. – Gal norėtum paskaičiuoti kartu?

– Ne, – atsakiau. – Nelabai.

– Devyniasdešimt aštuonios, – pranešė ji. – Devyniasdešimt aštuonios!

– Tikrai?

Stebėjau tą vyrą. Jis dėvėjo skrybėlę, vilkėjo paltą ir buvo nusigręžęs nuo mūsų, tik kartais pamatydavau jo veido kraštelį. Sąmonė niekaip nesuvokė, ką regi akys.

– Be galo keista, – sukuždėjau.

– Žinau, – Elsė nubraukė nuo staltiesės pyragaičių trupinius. – Regis, dar tik vakar buvo Kalėdos.

Vyras žingsniavo po kambarį. Pasistatė apykaklę ir pasukiojo pečius. Nuo to vaizdo man susuko pilvą.

– Taip ir yra. Betgi negali būti.

– Nemeluuju. Devyniasdešimt aštuonios, suskaičiavau, kol tu be jokios naudos vėpsojai pro langą.

– Kas devyniasdešimt aštuonios? – susiraukusi paklausiau Elsės.

– Dienos iki Kalėdų.

– Aš ne apie tai... – atsigrėžiau į langą, bet lemputė jau buvo užgesusi, o vyras su pastatyta apykakle ir trūkčiojančiais pečiais pradingęs. – Man rodos, mačiau pažįstamą.

Elsė įsmeigė akis į tamsą.

– Gal ten kuris nors iš sodininkų?

– Ne, turiu galvoje vyrą, apsigyvenusį dvyliktame bute, – atsakiau ir pažvelgiau į ją. Paskui apsigalvojau ir nusisukau. – Turbūt apsipažinau.

– Florense, jau tamsu. Nieko keista apsipažinti.

Elsė vėl ėmė šluostyti trupinius, o aš pasitampiau megztinio rankoves.

– Gal įmesti malką? – pasiūliau. – Darosi šaltoka, ar ne?

– Florense, čia kaip krosnyje.

Stebeilijau pro langą, o dvylikto buto langas stebeilijo į mane.

– Jaučiuosi taip, lyg kas būtų perėjęs per mano kapą.

– Tavo kapą?

Tikrai apsipažinau.

Kitaip būti negali.

– Tai tik vaizdingas posakis, – paaiškinau.

Kitą kartą ją išvydau tik įpusėjus antradieniui.

Elsė tvarkėsi kojų nagus, tai visada užtrukdavo, nes juos būdavo sunku nukirpti. Darbuotoja valė dulkes, o aš nenuleidau nuo jos akių, nes iš patirties žinojau, kad prižiūrimas žmogus dirba kur kas kruopščiau. Dauguma net apsidžiaugia, kai nurodau kokį nors trūkumą.

„Panele Kleibern, ir ką mes be jūsų darytume?“ – sako jie.

Ši dirbo baisiai atsainiai. Buvo plokščiapadė. Plonyčiais riešais. Su auskarais nosyje, lūpose, antakiuose – visur, tik ne ausyse.

Tvyrojo rūkas. Toks rūkas, kuris prisiuva dangų prie horizonto, kad neprasisakverbtų nė spindulėlis, bet aš pamačiau iškart, vos tik atsisukau į langą. Jis sėdėjo ant suolo kiemo vidury ir žiūrėjo į dvyliką butą. Dėvėjo tą pačią skrybėlę ir vilkėjo tą patį pilką paltą, bet aš tą vyriškį atpažinau iš ko kito. Iš to, kaip tampė apykaklę. Kaip nešiojo skrybėlę. Atpažinau ją iš jo išvaizdos. Pažįstamą žmogų pastebi net keisčiausioje vietoje ar minioje. Akys pačios ją susiranda.

Norėjau parodyti ją merginai su auskarais. Įsitikinti, kad ir ji mato tą patį. Juk žinote, kad seno žmogaus protas iš nieko priskaldo malkų ir prigalvoja visokių niekų, kad užpildytų tuštumą. Tačiau mergina įsijautusi šnekėjosi su savimi ir šluostė dulkes nuo židinio atbrailos. Be to, man buvo paskirtas bandomasis laikotarpis. Panelė Ambroz išsamiai nevardijo, ko nevalia daryti, bet haliucinacijos man tikrai nepadėtų.

Kai vėl pažvelgiau, vyras tebesėdėjo, tik alkūnes buvo užsikėlęs ant atkaltės, kaip visada. Pajutau, kad blykštu. Knietėjo pabelsti į stiklą, kad jis atsisuktų, bet neįstengiau.

– Panele Kleibern?

Jei būčiau tai padariusi, turbūt nebebūčiau galėjusi nusi-gręžti.

– Panele Kleibern? Viskas gerai?

Nė nekrustelėjau.

– Ne, negerai, – atsakiau. – Toli gražu ne gerai.

– Betgi židinį nušluosčiau du kartus. Jei šluostysiu dar kartą, pavėluosiu pas kitus.

Mergina stovėjo prieš televizorių su purškiamu valikliu rankoje. Auskarai margino jos veidą lyg skyrybos ženklai.

– Ne dėl židinio, – tariau. – Ten, lauke, ant suolo sėdi Ronis Batleris. Ar matot?

Kartais žodžiai ima ir išsprūsta. Jiems tebeskambant supranti, kad nereikėjo prasižioti, bet jau būna per vėlu, belieka klausytis savęs.

– Kas tas Ronis Batleris? – paklausė mergina.

Iš smalsumo net auskarai kryptelėjo.

– Kai kas iš praeities. Pažįstamas.

Pataisiau užuolaidą, nors ji krito visiškai lygiai.

Mergina pradėjo rinktis valiklius, šluostes ir šluoteles, viską krovė į rausvą kibirėlį.

– Tai gerai, ar ne? Galėsit prisiminti senus laikus.

Dar sykį dirstelėjau į kiemą. Vyriškis jau buvo atsistojęs ir, man žiūrint, žingsniavo takeliu, vedančiu prie pagrindinių vartų.

– Ne, – tariau. – Negerai. Labai negerai.

– Kodėl?

Delsiau prabilti. Luktelėjau, kol merginos kibirėlis prisipildė, kol spragtelėjo laukujės durys ir ji nušlepsėjo koridoriu. Tik tada atsakiau į klausimą. Ir tai pašnibždomis.

– Nes Ronis Batleris nuskendo 1953 metais.

– Ar kartais įsivaizduoji tai, ko nėra?

Elbė jau buvo grįžusi iš pedikiūrininko ir per pėdkelnes grožėjosi meistriškai atliktu darbu.

– A, nuolatos.

– Tikrai?

– O, taip, – Elsė palankstė kojų pirštus ir jie sutraškėjo trisdešimties denį kalėjime. – Įsivaizduoju, kad lyja, o išėjusi į lauką pamatau, kad ne. Dažnai man atrodo, kad šaldytuve yra daugiau pieno, nei jo yra iš tikrųjų.

– Ne, kalbu apie žmones. Ar kada nors įsivaizduoji žmones? Elsė liovėsi krutinusi pirštus ir pažvelgė į mane.

– Keistas klausimas. Ne, turbūt ne, – atsakė. – Bet jei taip ir būtų, ko gero, nesusivokčiau.

Nuo tada, kai išvydau jį, nesitraukiau nuo lango. O gal man pasivaideno? Mačiau, kaip darbuotojai vaikšto po pastatus, kaip lankytojai priverstinai slankioja po kiemą su išblyškusiais giminaičiais, bet to vyro neberegėjau. Dvyliktame bute buvo tylu ir tamsu, suolas tuščias. Ko gero, aš viską tik išsigalvojau. Galbūt mano sąmonė jau žengia tiltu, jungiančiu dabartį su praeitimi, ir nė neketina grįžti atgal.

Elsė metė žvilgsnį į mane ir paklausė:

– Ką tu matei?

– Nieko, – atsakiau stumdydama suvenyrus ant komodos. – Reikėtų nueiti į optiką ir įsigyti naujus akinius.

– Neseniai keitei, – priminė ji. – Ir kodėl imi daiktus, o pasakui dedi juos į tą pačią vietą?

Pastačiau Braitono paplūdimio nuotrauką ir atsisukau į ją. Elsė rūpinosi ne tuo, kuo reikia.

– Ar ką nors matei? – paklausiau. – Eidama čia?

– Lyg ir nieko, – suraukusi kaktą atsakė ji. – Na, tai ką gi tu matei?

– Panelę Bisel, – atsakiau, – ir vyrą, nešiojantį laiškus.

– Paštininką?

Linktelėjau.

– Ir tą keistą moterėlę iš ketvirto buto. Moterėlę, kuri niekada nekalba. Ir sunkiai lipa laiptais.

– Ponią Haniman?

– Tikriausiai. Dar mačiau Dorą Danlop. Ne su naktiniais. Apsirengusią.

Elsė kilstelėjo antakius.

– Žinai, kad ją siunčia į „Žaliąjį krantą“? Netyčia nugirdau. Mano akys pritvinko ašarų.

– Ji to neištvers, – sušnabždėjau.

Elsė nieko neatsakė, tik gūžtelėjo pečiais.

– Taigi nieko įdomaus nematei? – paklausiau.

– Ne, nieko.

Gurkštelėjau arbatos.

– Florense, verčiau jau klok viską!

– Man pasirodė, kad matau pažįstamą, – sumurmėjau į porcelianą. – Bet neprisimenu jo vardo.

– Įdomu, kas tai galėtų būti. Kas nors iš mokyklos? Iš fabriko?

Nurijau gurkšnelį.

– Nežinau. Neprisimenu.

– Aš tikrai prisiminčiau, – tarė Elsė, pro akinius apžiūrinėdama tuščią kiemą. – Veidus visada atkurdavau geriau už tave.

Ji vienintelė iš man likusiųjų pastebėtų, kad mano protas nuklydo, palikęs mane be priežiūros. Tačiau prieš šešiasdešimt metų mes supakavom ir išsiuntėm praeitį, pasižadėjusios niekada apie tai nebekalbėti. Paskui pasenom, tapom kitais žmonėmis. Atrodė, kad viskas, ką patyrėme, vyko su kitais, o mes tik stovėjom ir stebėjom.

Ji bandė ką nors įžiūrėti tamsoje.

– Tikiuosi, kad ir aš jį pamatysiu.

– Galbūt, – pasakiau stebeilydama į puoduką.

17:06

Po komoda pilna visokiausių niekniekių.

Neįtikėtina, kiek daiktų prikrenta už baldų. Jei čia negulėčiau, to nežinočiau, bet dabar, kai pamačiau, nebegaliu negalvoti. Tvarkytojos nieko dorai nesutvarko. Joms rūpi tik ausinės ir aerosoliai. Kai kurios dirbdamos netgi įsijungia televizorių. Nė neatsiklaususios. Stebiu jas iš kambario kampo ir mokau, o jos šnairuoja į mane ir siurbia kilimą aplink kojas.

„Florense, leisk joms dirbti savo darbą, – burba Elsė. – Mėgaukis ponišku gyvenimu.“ Bet poniškas gyvenimas ne man. Elsė labiau mėgsta sėdinti, o man reikia veiklos. Todėl mudvi taip gerai sutariam.

Kai kurios tvarkytojos ateina dažniau, kitos rečiau. Viena iš merginų visada ateina pirmadieniais. O gal penktadieniais. Žinau, kad dienos pavadinimas prasideda raide „p“. Tamsūs plaukai, mėlynos akys. Viena ranka – ant siurblio, kita prie ausies spaudžia mobilųjį telefoną. Juokiasi į jį. Nuostabus juokas. Užkrečiantis. Deja, nė žodžio nesuprantu, ką ji šneka. Tikriausiai vokietė. Kartą nuėjusi į krautuvėlę prie pagrindinių vartų pamačiau sausainių dėžutę. Ant jos šono buvo užrašyta: „Pagaminta Vokietijoje“, taigi nupirkau, nes pamaniau, kad gal

primins jai namus. Kad galbūt pavyks pralaužti ledus. Susipažinti. Bandžiau jai apie tai užsiminti, bet ji įsijautusi čiauškę telefonu ir, man nebaigus sakinio, užtrenkė duris. Veikiausiai skubėjo. Bėda ta, kad šiais laikais visi skuba. Ką gi, pasivaišinsim kitą kartą, kai atsigausiu. Nieko nenutiks, nes sausainiai dar neišpakuoti.

Ko gero, mane suras ji. Ta vokietaitė. Kai tik suvoks, kas nutiko, užmirš telefoną. Telefonas nukris ant grindų, o mergina, nekreipdama į jį dėmesio, suklups ant kilimo prie manęs. Jai pasilenkus plaukai užkris ant veido, tad reikės užsikišti juos už ausies. Jos rankos bus šiltos ir švelnios, pirštais ji spaus manusius pirštus.

– Florense, kaip jaučiatės? Kas atsitiko?

– Dėl manęs nesijaudinkit, – atsakysiu. – Išsikapstysiu.

Mudvi lauksime greitosios, per tą laiką ji pasiteiraus, kodėl parkritau, kas man atsitiko, o aš delsiu ir suksiu akis į šalį. Prisiminsiu, kaip vartydama lapus man šypsojosi žinių pranešėja. Prisiminsiu tylą išjungus televizorių. Kai gyvenimiškas, tvyro ypatinga tylą. Bandai užpildyti ją įvairiausiais garsais, bet ji visada tyko paribiuose laukdama tavęs. O gal tiesiog klausaisi jos kitomis ausimis? Man regis, išgirdau triukšmą. Arba balsą. Nepprisimenu, kodėl pargriuvau, tik žinau, kad atsimerčiau ir pamačiau esanti ne ten, kur turėčiau būti.

Atvažiuos greitoji ir vokietaitei palengvės, iš jos akių pradings nerimas. Atvykę uniformuotieji įžiebia tikėjimą, kad viskas bus gerai. Be abejo, pasitaiko ir kitaip. Žinau tai, žinau kaip niekas kitas. Kuris nors iš vyriškių nustums baldus, kitas uždės man ant veido kaukę. Gumytė nesilaikys už ausų, teks paplušėti. Jie diržais prisegs mane prie kėdės ir užklos mėlyna antklode, o vokietaitė ją gražiai išlygins.

– Florense, kaip jaučiatės? Ar jums nieko netrūksta?

Kai išeisim į lauką, šaltukas ims kandžioti nosį ir ausis, ištrykš ašaros.

– Laikykitės, Flo. Tuoj įnešim jus į vidų, – pasakys vyrukas iš greitosios.

Nepyksiu, jei jie vadins mane Flo, nes jų akys geros.

Jie pakels mane ir nuneš laiptais žemyn. Aš žvelgsiu į miestą, į skystą nakties rašalą ir šviesas, sklindančias iš kitų žmonių gyvenimų. Atrodys, kad skrendu.

Būsiu lengva kaip oras.

Florensė

Penktadieniais žaidžiam loto. Elsė spiria eiti, tvirtindama, kad man tai išeis į naudą, ir aš žinau, kodėl ji tai daro. Dėl to, kad man prasidėjo bandomasis laikotarpis.

– Turi tik mėnesį, taigi pasirodyk iš geriausios pusės, – visiškai be reikalo pabakštino ji mane. – Kuo greičiau pradėsi, tuo geriau.

Taigi įsitaisiusios salės kampe žiūrėjom, kaip žmonės vis neteisingai nugirsta skaičius. Jie sėdėjo susikrovę kojas ant pufų ir išsižioję vėpsojo į korteles, nesuprasdami, ką su jomis daryti. Panelės Bisel niekur nebuvo matyti, kamuoliukus rideno jos pavaduotoja.

Ji iškėlė kamuoliuką ir sušuko:

– Dvidešimt du!

Visi ėmė švokšti.

– Ką pasakėte? – paklausė ji.

– Du ančiukai! – kažkas riktelėjo.

Panelė Ambroz kilstelėjo kitą kamuoliuką.

– Vienuoliktas numeris.

Žinoma, visi sušvilpė.

– Vienuolikos metrų baudinys! – kažkas kvykstelėjo.

Panelė Ambroz metė žvilgsnį į kamuoliuką.

– Tai lyg svetima kalba.

– Tai senatvės kalba, – tariau. – Kaip žodžiai „rūsysis“ ir „patefonas“.

– Kaip man ją išmokti? – paklausė panelė Ambroz ir pastuksėjo sau į auskarą. – Man dar nėra keturiasdešimties.

Visi sužiurom į panelę Ambroz. Jau norėjau ką nors sakyti, bet Elsė, kaip jai įprasta, kilstelėjo antakius.

– Netrukus ir jūs čia atsidursit, – apsigalvojusi tariau. – Jausmas toks, lyg pabustum svetimoje šalyje.

Panelė Ambroz ištraukė dar vieną kamuoliuką. Su vienetu.

– Turbūt tai vienas ančiukas? – paklausė.

– Matot? Štai ir išmokot.

Panelė Ambroz liovėsi žaidusi su auskaru ir atsikosėjo.

Sėdėjau vos dešimt minučių, bet mintys jau ėmė klaidžioti. Nieko negalėjau su savimi padaryti. Mintys dažnai kažkur nuklysta be mano valios; nespėju nė susigaudyti, o jos jau už kelių kilometrų. Net nežinau, kada tai prasidėjo. Elsė liepia įsivaizduoti, kad mintys – tai drugeliai, bet man vis tiek neramu. Niekada tokia nebuvau. Jei nesi atsakingas už tai, kas vyksta tavo galvoje, už ką tuomet esi atsakingas? Panelė Ambroz tvirtina, kad tai būdinga ne tik senatvei. Kad taip gali nutikti ir sergant depresija. Ko gero, kai gyvenimas tampa nepakeliamai liūdnas, jį palieka vienintelė dar galinti pasprukti asmenybės dalis, – sąmonė.

Tame prakeiktame dienos kambaryje man visada taip nutinka. Spoksojau pro langą į automobilių aikštelę ir svarsčiau, kodėl sidabrinės mašinos tokios mėgstamos, nors ant jų matyti visas purvas. Ir tada išvydau ją. Dorą Danlap. Vilkinčią paltu.

Jai iš šonų stovėjo darbuotojai, prie kojų gulėjo lagaminas ir trys maišeliai. Iš maišelių kyšojo mezginys, šliurės, aplamdytas žurnalo kraštelis.

– Nepriversit manęs! – šaukė ji, balsas pro atvirą langą skverbėsi į vidų. – Neprivalau jūsų klausyti!

Darbuotojai stebeilijo į žemę ir į dangų, visur, tik ne Dorai Danlap į akis.

– NEPRIVERSIT MANĘS!

Kai keli žmonės pakėlė galvas nuo loto kortelių, panelė Ambroz ištiesė ranką ir uždarė langą. Man pasirodė, kad traukdama kamuoliuką ji dirstelėjo į mane.

Dora buvo nutildyta. Maža pilka moterytė, stovinti automobilių aikštelės vidury, kupina nevilties ir šauksmo, tik jau nebegirdima.

Kumštelėjau Elbę.

– Ją išveža į „Žaliąjį krantą“, – tariau. – Žiūrėk ten, į aikštelę.

– Ieškau skaičių. Tik vieno trūksta ir bus visa eilutė.

– Bet jai baisu. Reikėtų eiti padėti. Nepalikti bėdoje.

Pasisukau į langą, bet aikštelė buvo tuščia. Dora Danlap ir jos maišeliai dingę.

– Jos nebėra, – pasakiau.

Atsigrėžiau į Elbę.

Ji žiūrėjo į mane.

Kai baigėme loto (šio žaidimo niekas niekada nelaimėdavo), visi paeiliui apsilankėme tualete. Darbuotoja atnešė lėkštę su sumuštiniais ir kiaušiniu. Kambario temperatūros. Per daug pipirnių. Per mažai majonezo. Elbė išsmuko į tualetą, o aš susimąščiau, ar nereikėtų sušveisti jos sumuštinio ir apsaugoti jos nuo nusivylimo. Panelė Ambroz atsistojo kambario viduryje ir

labai garsiai suplojo delnais. Mano manymu, tai buvo visiškai nereikalinga, nes vienintelį garsą skleidė protezai, smingantys į apteptą duoną.

– Turiu naujieną! – pranešė ji. Pirmiausia išraudo jos krūtinė virš gėlėtos palaidinės, paskui ir veidas. – Šią savaitę pas mus atsikraustė naujas gyventojas.

Tuo metu sumuštinio kąsnis keliavo žemyn mano gerkle, bet po jos žodžių sustojo. Žmonės pakėlė galvas nuo lėkščių, du gyventojai tolimajame kampe ėmė ploti. Neatsiliepė tik ponias Haniman, nes, įsikniaubusi į lėkštę, tylutėliai knarkė.

– Kaip žinote, „Vyšnių sode“ mes stengiamės, kad kiekvienas svečias pasijustų laukiamas, – pasakė panelė Ambroz ir svetingai prispaudė rankas prie krūtinės. – Taigi esu tikra, kad kartu su manimi garsiai pasveikinsite naujausią mūsų draugą ir kaimyną.

Atvykėlis, iki tol visą laiką stovėjęs prie skelbimų lentos, žengė į priekį.

Įsitikinau, kad pastaruoju metu vis mažiau galiu kliautis akimis. Kartais net būdama su akiniais apsirinku, bet šįkart abejonių nekilo. Šįkart rega buvo itin aštri.

Ten stovėjo jis.

Ronis Batleris.

Iškart jį pažinau. Retai kada būnu kuo nors tikra, bet tąkart buvau. Žinoma, jis atrodė pasenęs. Bruožai ne tokie ryškūs. Blausesni. Tačiau visa tai nekeičia žmogaus esmės. Tai tik prirašas smulkiu šriftu. Svarbiausia yra akys. Šypsena. Tai, kaip žmogus atrodo žvelgiant į jį iš kito kambario galo.

Daug kartų gyvenime esu bijojusi. Drebėdavau viena sėdėdama tamsoje, išdrįsusi atkrapštyti praeities kampelį. Išsigąsdavau netikėtai išgirdusi jo vardą ar kokią nors atsainią pastabą. Keista: iki tos dienos mane baugino jo nebuvimas, bet,

jam atsidūrus mažiau nei per tris metrus nuo manęs, supratau, kas yra tikras siaubas. Atrodė, iš krūtinės iššoks širdis.

Nes jis grįžo.

Jis mane surado.

– Laiminga, patenkinta bendruomenė... – kažkur anapus savo minčių girdėjau skambant panelės Ambroz balsą.

Ronis buvo nė kiek nepasikeitęs. Kai kurie veidai senstant sunyksta, ankstesnė savastis ir dabartinė savastis atrodo lyg ne to paties žmogaus, bet Ronio veido bruožai tik dar labiau pabrėžė jo esmę. Buvo išlikęs netgi randas – žymelė lūpų kampu tyje, pradingstanti, kai jis šypsosi.

– Saugus uostas saulėlydžio metais, – porino panelė Ambroz.

„Saulėlydis“ – keistas žodis. Jis reiškia prieblandą, maišatį, klupinėjimą. Buvau beveik tikra, kad Ronis tikėjosi mane čia išvysti. Suvokiau tai iš jo žvilgsnio – tokio pat, kokį matydavau fabriko kieme, autobuse ar anapus virtuvinio stalo. Išvydęs tokį žvilgsnį niekada jo neužmirši. Net ir prabėgus visam gyvenimui.

– Taigi visi kartu pasveikinkime naująjį dvylikto buto gyventoją poną Geibrielį Praisą.

Po akimirksnio išgirdau save šaukiant:

– Geibrielį Praisą?

Šaukdama iškvėpiau visą sulaikytą orą. Per grindis čiūžtelėjo kėdės koja, tikriausiai kas nors pasilenkė pasižiūrėti. Panelė Ambroz pakreipė galvą ir įsmeigė į mane akis.

– Aš esu pasirengęs jums patarnauti, – pasakė Ronis Batleris ir palietė skrybėlės kraštelį.

Jis žengė į priekį ir aš pajutau, kaip nugarkaulis įsirėmė į kėdės atlošą. Bemaž užuodžiau naktį, kai jis mirė. Regis, būčiau galėjusi ištiesti ranką per visus tuos metus, pasiimti tą naktį ir išsinešti iš kambario. Širdis krūtinėje daužėsi taip smarkiai, kad buvo keista, jog niekas to negirdi.

Ronis pažvelgė man į akis ir nusišypsojo, randelis ties lūpų kampučiu išnyko.

Lyg ranka mostelėjus.

– Tai ką, jau sprunkam?

Elsės palūkėjau prie tualetu. Kai tik išėjo, paėmiau ją už alkūnės ir tariau:

– Sprunkam.

– Kam tokia skuba? Norėjau laimėti konservuotus mandarinus.

– Kai grįšim namo, atidarysiu skardinę.

– O loterija? Juk šią savaitę dalys pyragaičius.

– Apatinėje lentynoje guli dėžutė sausainių. Galėsi juos pasiimti.

– Florense, svarbiausia ne laimėjimas, o laukimas, – pasakė ji. – Jaudulys.

– Tenoriu iš čia išsinešdinti.

Mes sustojome ant takelio, nusidriekusio už gyvenamųjų būstų, ir aš paleidau jos alkūnę. Mažai kas čia vaikščiodavo. Pakraščiuose buvo prisirinkę lapų, o žolė, regis, užmiršo, kad jai reikia augti. Daugumai patiko gėlėmis apsodintas priekinis takas, kur galėjai leisti dienos valandas. Regis, žmonės mėgsta slampinėti ten, kur slampinėja visi. Bet aš labiau mėgau šį apleistą takelį. Takelį, padedantį užsimiršti.

Elsė sumišusi prisimerkė.

– Po galais, Flo, kas nutiko?

– Nieko. Nieko nenutiko. Kodėl klausai?

Ji palenkė galvą ir atsakė:

– Tavo rankos dreba.

– *Mes visi sugedę. Visi ligi vieno.*
Mums reikalingos mūsų ydos, lūžiai, įtrūkia.
– *Tikrai? – paklausiau.*
– *Be abejo. Kaip kitaip į vidų patektų šviesa?*

Joanna Cannon (Džoana Kenon) – britų autorė, palikusi mokyklą penkiolikos metų, dirbusi daugybę įvairiausių darbų. Tačiau beveik po dviejų dešimtmečių ji grįžo į mokyklą, puikiai ją baigė ir įgijo psichiatrės specialybę, – o tada ėmė rašyti romanus. Jos knygos iškart tapo Jungtinės Karalystės bestseleriais, išverstos į 15 kalbų. Romanas „Trys tiesos apie Elsę“ gimė iš autorės nostalgijos ir susižavėjimo praeitimi: dirbdama su senais žmonėmis ji ėmė galvoti apie tai, kaip mes atsimeiname praeitį – ir kad tik praeitis leidžia mums suprasti dabartį.

Trys tiesos, kurias turite žinoti apie Elsę:

1. Ji yra geriausia mano draugė.
2. Ji visada tiksliai žino, ką pasakyti, kad pasijusčiau geriau.
3. Trečia tiesa... jai gali prireikti ilgesnio paaiškinimo.

Florensei aštuoniasdešimt ketveri, ji gyvena „Vyšnių sodo“ senelių namuose. Pargriuvusi ji neįstengia atsikelti – ir laukdama, kol kas nors ateis jos išgelbėti, ji ima svarstyti: ar žavus naujas šių namų gyventojas yra iš tiesų tas, kas sakosi esąs? Jei taip, tai kodėl jis toks panašus į vyrą, kurį ji pažinojo, mirusį prieš šešiasdešimt metų? Atvykėlis pažadina jos prisiminimus, ir dvi geriausios draugės – Florensė ir Elsė – ima baimintis, kad į dienos šviesą iškils didžiausia jų jaunystės paslaptis...

Šis išmintingas ir poetiškas romanas gali pamokyti jus daugelio dalykų, bet svarbiausi yra šie trys:

1. Žmogiškumas yra tai, kas jungia mus visus.
2. Mes visi esame vertingi: nesvarbu, ilgai ar trumpai gyvename, pasaulis yra kitoks, nes esame čia.
3. Net ir pats tyliausias gyvenimas gali turėti garsiausią atbalsį.

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt